

ACC. N:R M. 15369 : 1-4

Landskap: *Skåne* ..... Upptecknare: *Ida Holtze, Malmö*
Härad: *Oxie* ..... Berättare: *Livi Larsson*, "
Socken: *Oxie* ..... Berättarens yrke: *fru*
Uppteckningsår: *1959* ..... Född år *1884* i *V. Åstad*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND
—

Butikshandel på landsbygden. s. 1-4.

LUF 95

17/12-59

Skriv endast på denna sida.

Ett köpmanshus åren 1886-1905.

Köpmän Carl Lundgren flyttade år 1886 sin spannmåls- och trävaru och vadaffär från V. Ahlstad till Oxie stationssamhälle. Järnvägs- och transportförbindelser voro på den sistnämnda platsen mera lämpliga. Dessutom fanns möjlighet att där utöka rörelsen med en detaljhandel i specierier och manufakturvaror. Boningshuset låg snett emot järnvägsstationen. I en fristående flygelbyggnad vid ena gaveln inreddes detaljaffären. Vid motsatta gaveln låg spannmåls, trävaru och vedupplaget, samt stall, svinstå, höns- och övriga uthus. Stor gårdsplan, stor trädgård. Carl Lundgren var född år 1846 i Småland. Efter läroverksstudier i Växjö och lantbruksutbildning tjänstgjorde han som inspektör på en större gård i Värmland, senare på Biskopsgården, Lund. År 1878 började han affären i V. Ahlstad. Butiken i Oxie hade 4 fönster åt norr, 4 åt väster. Egentliga skyltmöjligheter funnos ej. I ett fönster var ett värslå i fönstrets mitt. På denna slå stod ett par höganäskrus, ett par drickakrus i engelskt porslin och ett par glasvasar. I ett annat fönster åt norr var draperat ett eller två tygstycken, några pappskyltar reklamerade för någon special- eller nyhetsartikel e.d. Annars avr fönstren fria med ett par blommor (krök växter) i. Kontoret låg innanför butiken. I butiken den dåtida sedvanliga lanthandelsinredningen; sopkvastar hängde buntade i taket, grepar, skoporm. m. var instuckna där på ribbor under bjälkarna. På vinden ovanför butiken provades tofflor o. träskor, arbetsbyxor, stortröjor. Där förvarades i en särskild avdelning mjöl och socker. I källaren vin o porslin. I butiken lådor för specerierna. Hyllor för tygerna i ylle o. bomull. Ett kvinnligt biträde var anställd i affären. Hon räknades som familjemedlem och bodde i ett av de tre vindsrum, som funnos i boningshuset. Biträdena voro flickor från goda hem. stannade länge på platsen och voro aldrig svåra att ersätta.

Övertidsersättning förekom sannolikt ej, men ej heller större krav på överarbete.

Betalning erlades i huvudsak kontant. Ibland handlades på motbok per månad.

Betalning till leverantörerna erlades antingen per 30 dagar med 2 % kassarabatt, eller per 3 månaders kredit.

Leverantörer till detaljaffären voro firmorna Hagerman och Malmgren, Malmö, Schults i Ystad, sedermera ock W. Ganslandt och Ganslandt och Gussing, Malmö. Från början Gussing, Persson & C:o i

Ystad. För färger o. färnissor Eug. Wingård i Malmö. ^{Handv. Lingsgren, Malmö} ~~manufakturvaror~~

Representanter utsändes från firmorna och dessa trakterades i regel genom att deltaga i familjens måltider eller vid eftermiddagskaffet, allteftersom tiden för deras besök inföll.

Konkurrenter fanns egentligen inte på platsen. Ett par mindre affärer förde en tynande tillvaromere i byn.

Traktering av större kunder och leverantörer förekom. På en cigarr bjöds ofta.

På levnadsvanorna hade nog affären intet inflytande i trakten på annat sätt, än att den med sin stora sortering sparade stadsresor.

Kundkretsen kom från byn, från Lockarp, Arrie, V. Ingelstad, Toarp, Fårabäck och Törringelund o.s.v.

Två tegelbruk funnos i trakten. Arbetarna där voro ej så stabila, en del av dem. De flyttade och avveko någon gång från skulderna. Annars var kundkretsen i allmänhet stabil.

Skylten utanför var anspråkslös, upplyste blott om att här fanns specierier o manufakturvaror.

För spannmåls-, kol-, ved och trävaruaffären var två drängar anställda. Häst, vagn och transportkärror förekom.

Varubyte skedde måhända med spannmålsleverantörerna samt med äggleverantörer. Höns och gris fanns på gården.

Kol köptes från Beijers och Scholandens i Malmö.

Ved och trävaror från Smålandsorter, såsom Vetlanda, Lamhult, Markaryd och ev. flera platser.

Bokföringen sköttes noggrant och omsorgsfullt av innehavaren, som var en duglig bokförare. Dubbel italiensk bokföring.

De kunder som handlade per månad eller längre sikt kommo självmant och likviderade sin skuld. Någon gång före sekelskiftet revs butikslängan och förlades i rad med boningshuset utåt huvudgatan och med inomhusförbindelse med bostaden.

Boningshuset innehöll 4 rum, kök, garderober, skafferier och förvaringsrum, en bra källare. stor vindplats och 3 rum på vinden. Huset var brett.

S A L E N var inrymd på ena gaveln, tvärs genom hela längan, med 2 fönster på envar av sidorna. Framför dessa fönster stod ett fönsterbord, alltså 4 st. Vackert draperade trädgardiner för fönstren. Två möblemang. En matrumsmöbel i mörk ek, buffet, stort matbord, serveringsbord, linneskåp. På matbordet grön duki yllejava med ett infällt ~~band~~ ^{gröna} band på mitten med silkebroderi. Över bordet en sannolikt unik ^{malmlampa} lampa med etsad pumpformad glaskupa och 8 armar för ljus. Stor divanmatta, omgiven av hemvävda c:a 85 cm breda yllemattor i svart, rött beige och brunt. Det andra möblemanget bestod av en liten vacker ^{rococó} soffa, ett divanbord, stolar, emmastolar, en gungstol (amerikansk), en liten matta.

Förmaket kallades ett litet rum med möbler i mörkrött och guld till kläd-
sel. Möbelen benfärgad med guldränder, gustaviansk, soffa bord, stolar, skriv-
bord, divanbord, fåtoljer, ganska obekväma. vackra trädgardiner. I såväl

S a l e n, som f ö r m a k e t och sängkammaren kakelugnar med mäss-
singsställ och (under de första åren) spottbackar, fint dekorerade med
enris). I s a l e n fanns utom det ovannämnda en fin gammal sek-
retär i valnöt med lönnlådor på de mest oanade ställen. En grön filtremsa
var spänd över mitten av dess bord. Två lådor på varje sida av bordet, under
verandra.

ACC. N.R. M. 15369: 4.

FOLKLIVSARKIVET

Institutionen för folklivsforskning vid Lunds universitet

Folklivs-
arkivet

Lund

Sängkammaren hade mahognymöbel. sängar, hög byrå, toalettbyrå, lavyar, chäslong. En klar röd ampeli taket, ljusa hemvävda gardiner

Sybord.
Det fjärde rummet var matrum och vardagsrum kombinerat, med ljus ekmöbel, utdragssoffa, ekstolar, gungstol. Hemvävda yllederaperier Likadana hemvävda yllegardiner, under vilka vita trädgardiner tittade fram. Jänkamin.

Salen användes som matsal endast vid festliga tillfällen. I vardagslag detta rum. Stolarna i salens matsalsavdelning voro högryggade trästolar med pressade figurer i.

Hembetjäningen bestod av en hushållsfröken och ett hembiträde.

Ett spannmålsmagasin med sädloft och lämpliga anordningar låg även å annan plats på tomten.

En vacker trädgård inrymdes på tomten. Där fanns fruktträd, bärbuskar, breda gångar, gräsmattor, bersåer, lusthus, blommor och en liten avdelning för nyttoodling.

=====
År 1925 överlämnade C. Lundgren rörelsen och flyttade till Malmö.